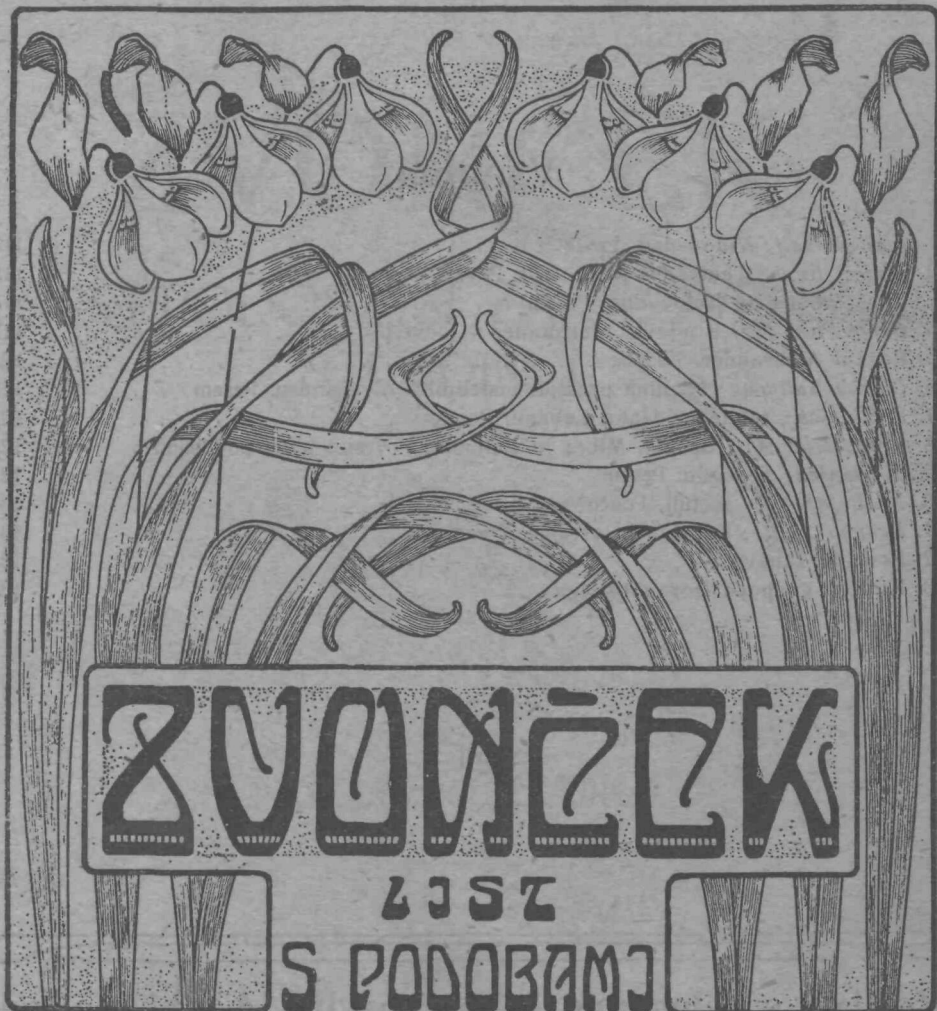

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI.

ZVONČEK

LJSZ

S PODOBAMI

ZA

SLOVENSKO
MLADJNO

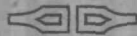

LETO XXI.
ŠTEV. 6.
JULIJ 1920.

Vsebina.

1. <i>Ivan Stukelj</i> : Vidov dan. Pesem	113
2. <i>Andrej Rapè</i> : Telovaditi jih je učil. Povest	115
3. <i>Tone Rakovčan</i> : Telovadba. Pesem	118
4. <i>Pavel Plesničar</i> : Kraljevič Aleksander v Sloveniji.	119
5. Regent Aleksander. Podoba	121
6. <i>Ivanka Kalinova</i> : Mladina prestolonasledniku Aleksandru. Pesem	123
7. <i>J. Klanšek</i> : Jubilanču Janku Lebanu. Pesem	123
8. <i>Franc Milčinski</i> : Gašpar, Mihec in Baltazar. Povest s tremi podobami	124
9. <i>J. Klanšek</i> : V gozdu. Pesem	129
10. <i>Fr. Rojec</i> : Nov metulj. Poučni spis	130
11. <i>Branko Jeglič</i> : Kopriva in vrtnica. Pesem	132
12. Pouk in zabava	133
13. Kotiček gospoda Doropoljskega	135

Rešitve sprejemamo tekom prvih 14 dni po odpravi vsake „Zvončkove“ številke!

„Zvonček“ izhaja v mesečnih zvezkih ter stane vse leto 20 K, pol leta 10 K, četrť leta 5 K. Posamezne številke po 2 K.

Na naročila brez istodobno vpslane naročnine se ne oziramo.

Izdajatelj, upravnik in odgovorni urednik: **Luka Jelenc**, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani, Francišškanska ulica št. 6.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Uredništvo „Zvončka“ v Ljubljani.**

Štev. 6.

V Ljubljani, meseca julija 1920.

Leto XXI.

Vidov dan.

Oj, Kosovo, Kosovo polje!

Petstotrideseť let in eno preteklo je,
ko dušmanina grozovito, kletó jeklo
tisoče in tisoče Srbov je poseklo,
v zemljo tvojo krvi potoke poteklo je!

Ā Kosovo, mrtvaško nisi polje!

Zemlja s krvjo prepojena,
z Vidovim dñem posvečena,
ohladiťi ni mogla vroče junaške krvi:
razžari junakov se kri in vulkan se rodi.

Vidov dan, osvete dan!

Že zasanjala v mladih dñeh je duša Tvoja,
Peter, Ti naš kralj, za rod svoj si se vnel,
z borbo, delom, za svobodo se zavzel.

Vročé srce, vroča kri ni bala truda se in boja.
Prišel osvete je dan,
vzbaknil je žarki vulkan,
dvignil orjaško se na plan.

Kralj Peter, nam slovenski si Matjaž,
otel, osrečil dom in narod naš!
Vidov dan proslavljamo,
Tebe, kralj, pozdravljamo!

Kmet le prost bil je Tvoj ded,
ponosno oral domačo je grudo,
junaštva pa Ti, oj, delal si čudo:
To je Tvoj viteški red:
„Od pluga do krone“.

Oj, Vidov dan budi,
da k delu vse hiti!
Srce vroče, vroča kri
nam za dom žarko gori.

Drobni smo otroci še,
malo moči je v roci še,
a Vidov dan kliče nas na plan,
da dela vadi naša se nam dlan.
Za poštenost, bran i bor se mi gojimo,
za prosveto se z ljubeznijo učimo.

Ker ljuba nam je domovina,
ljubimo i Tebe, naš kralj!
Iskreno kliče Ti mladina:
Bog naj blagoslov Ti dal!
Tvoj napor
nam je vzor!
Tvoje vse dejanstvo
nam je Veličanstvo.
Bog živi Te, oj, kralj Matjaž —
v hvaležnem srcu vedno naš!

Ivan Stukelj.

ANDREJ RAPE:

Telovaditi jih je učil.

anes zvečer Ivanček kar ni mogel zaspiti. Ni mogel, pa ni mogel, naj se je trudil še bolj in zatiskal z rokami oči. Mamico je že skrbelo, da ni li kaj bolan. Kaj neki je bilo temu vzrok? Pozno zvečer je mamica zvedela za vzrok in ni je več skrbelo. Tako-le je bilo:

Škrateljček Sen se je bil tisti večer zamudil na poti k Ivančku. Prvič je ta večer dlje časa delal doma kot običajno, ker je ravno skončaval svoje nove hlačke in suknjico, pa tudi rdeča čepica mu je malo nagajala; potem se je tudi še dolgo časa ogledoval v gozdnem ribniku, ki je vabljivo odseval njegovo srčkano sliko; drugič se je pa še na poti zamudil tudi nenavadno dolgo. Pozna enajsta ura je že bila, ko je rahlo potrkal na Ivančkova vrata. Vedeti morate, da je bil gospodek sila vljuden in znal se je vesti, zakaj občeval je v mnogih imenitnih družinah. Smuknil je kot navadno skozi luknjico pri ključalnici v Ivančkovo sobo. Jej, kako srčkano se je smejal s svojim drobnim glasom! Ves životek se mu je tresel, posebno še mali trebušček in siva, dolga brada. Iz očk, svetlih in čudno jasnih, so kapale od smeha biserne solze. Med smehom je dejal Ivančku: „Danes sem pozen; boš pa sedaj hitreje spal; jutri pa ti pove mamica lepo zgodbo, da se boš smejal tako kot jaz danes. Le hitro zasp! Čakaj, napravim ti uspavanko.“

Iz hlač dopetač je izvlekel zlat krožnik. Nežno in rahlo se je smehljal, tako rahlo, kakor matica poje v panju, in kanila je prva solza njegovega veselega razpoloženja na zlato ploščo.

Jej, jej, kako sladko je to zazvenelo! Kot bi plesali biseri po zlatem podu in bi peli. Tako čudo-sladka glasba je bila to, da vam je ne morem opisati, ker je sam nisem čul. Ivanček pa mi tega ni znal opisati. Rekel je le, da mu je ob takih glasih šlo nekaj tako nepopisno sladkega po ušesih, da tega ne more izraziti. Rad bi bil gledal tega ljubega možička, pa

sladka njegova glasba in nežni smeh sta ga uspavala. Kar nič več se ni zavedal, videl ni več, nehote je zaspal.

Pomežiknil je tedaj Sen z malo glavico, upri še enkrat svetle očke v Ivančka, ki mu je v sladki zadovoljnosti zardelo lice, pa je smuknil v spalnico k njegovi mami.

To-le zgodbo ji je pravil:

„Zamudil sem se danes na potu k Ivančku,“ je dejal. „Tam-le pri vaši luži sem se hotel že takoj po solnčnem zatonu malo odpočiti. Vedeti morate, milostiva gospa, da sem danes nov in da sem vso obleko skončal danes sam, prav sam. Smuknem torej ob bregu med ločje, si nabašem pipico, pa se zagugljam na bičevju. Mirno je, niti vetrec ne dahne, tako pomladno mehko je vse okolo mene, da ne morem povedati kako. Sama mladost, samo veselje. In v luži! Tu je šele živo! Žabe in žabice v zelenih suknjicah, žabarji v bolj rjavkasto-zelenih ostarelih kožuhih, vse giblje in poje. Modro se drže možakarji ter prekinejo le tuintam regljanje žená z nizkim basom, vmes poizkušajo svojo pesem žabice, ki pa še ne znajo dobro — in često kazé žabjo pesem. Nekaj tovarišic in tovarišev mirno visi na vodni gladini z razkoračenimi kraki in gleda debelo z izbuljenimi očmi na breg, kjer rajajo mušice in muhe v večernem hladu. To je petje! Toda vsake glasbe se človek kot tudi škrateljček naposlušá. Tudi meni, ki sem spočetka rad poslušal ta žabji zbor — menda je vadil novo himno v pozdrav pomladi — je jela ta pesem polagoma manj ugajati. Pa sem si eno izmislil. Pred nekoliko dnevi sem si bil urezal piščalko na vrbi pri vaši luži. Sem namreč od sile muzikaličen, glasben škratelj. V glavi mi je rojila nova pesem, ki naj z njo uspavam vašega Ivančka, ker sva prijatelja. Pa sem jo zapiskal. Da bi, gospa, vedeli, kako je lepa! Sodim vedno po tem, kako moja pesem vpliva na poslušalce. Ni bilo malo uspeha! Že ob prvih zvokih moje nove pesti na novi piščalki je umolknil žabji zbor. Široko so se razkoračile žabe po površini vode. Vse so se obrnile proti bregu. Tako mirne so bile, da si še dihati najbrže niso upale. Le tuintam, ko sem se malo oddahnil, sem pogledal po svojem koncertnem občinstvu. Takrat sem videl, kako so jim trepetala grla. Mislim, da bi bile rade nastāvile mojo pesem, pa se mi zdi, da jim še ni bila prišla tako v ušesa, zakaj jaz sem jako moderen. Pa sem vnovič začel. Takrat pa se je dvignila prva žaba skoro nad vodo. Z odprtim žrelom je skočila v vodi kvišku in ko je padla nazaj v vodo, mislim, da je požrla debel požirek vode, zakaj tako čudno je zaregljala in zaškrípala, da se ji je po moji škrajti sodbi brez dvoma zaletelo. Pa to je ni motilo. Prav elegantno se je zapeljala mimo bičevja in sunila s kraki ob ločje, kjer sem sedel, da je prav za las manjkalo, da se nisem okopal v luži,

kjer bi se bilo čisto gotovo tudi meni zaletelo. Saj se rad kopljem. Pravijo, da je to za telo čudovito zdravo in krepilno, ampak sinoči me je prav malo mikalo v vodo, posebe še, ker sem bil v novi obleki. Kakor rečeno, malo je manjkalo, da se nisem prekopicnil v lužo. In bi tudi bil štrbunknil vanjo, da se nisem pravočasno oprijel s krepko roko za ločje. To me je rešilo. Da nisem tako krepak, le pogledajte me, gospa, kako sem zajeten, pa ne vem, kako bi bilo. Ko sem tako krepko držal z roko za ločje in se vlekel kvišku — noge so bile že prav blizu vode — mi hipoma šine v glavo misel: kaj, ko bi učil žabe, ki so tako radoučne, malo telovaditi? Rečeno, storjeno! Splezam izmed ločja prav na breg in zapiskam vnovič svojo pesem. Najbližja žaba je nekaj časa gledala z izbuljenimi očmi radovedno na breg; pognala se je nato — in v skoku je bila blizu mene. Za njo druga, tretja, deseta...

Vzel sem tedaj vrbovo vejico, jo zvil v obroč in pazil na najbližjo žabo, ki je skakala mimo mene. Ko se je prvič zopet pognala, sem ji nastavljal obroč. In šinila je skozenj, da sem se kar čudil. Glej, glej, sem si dejal, to je pa tako kot v cirkusu. Tudi žabi se je to neznansko lepo zdelo. Takoj po skoku se je začudeno obrnila in bulila napeto v mojo pripravo. Smejal sem se do solz. Pa telovadkinja se ni zmenila za moj smeh. Napeli so še ji kraki, pripognila je široko glavo, pa jo v tem hipu zopet dvignila in spet se je pognala v zrak, jaz pa zopet s svojim obročem pred njo. Pa je že tako imenitno skočila, da je bilo res veselje gledati. Videl sem, da bi bila vnovič rada ponovila svojo vajo, pa ji je že druga zastavila pot. Star možakar v umazano-zeleni suknji je bil. Bržkone je bil zborovodja žabjega zbora, ker je tako slovesno izgledal. Prhnil je v istem hipu skozi moj obroč, ko se je pognala tudi prejšnja žaba v skok. To je bila otvoritev. Sedaj pa so skakale vse žabe. Kar po vrsti je šlo. Žaba za žabo, skok na skok. In ni bilo ne konca ne kraja. Lepo delo si si napravil, sem pomislil. Ali gledati to telovadbo je bilo vendarle tako lepo, da mi dela ni bilo žal. Toliko se še nisem smejal, kar hodim po svetu. In smeh je zdrav! Žabe so skakale in skakale. Konca ni hotelo biti, zakaj vsi telovadci so se vnovič v polkrogu vračali nazaj in skakali ponovno. Že me je jela boleti roka. Ali žabe so skakale, kar skakale. — Pa mi je desnica tuintam malo omahnila. In v skoku se je zaletela žaba ali žabica v obroč, da je odletela nazaj in se prekopicnila vznak. Malo neumno je takrat pogledala — morda se ji je malo zvrtilo v glavi — pa se vnovič pripravila na skok. Jehtena, gospa, to sem se smejal! Zraven pa sem telovadce navduševal: „Tako, tako! Dobro je bilo! Vidiš, ti mala, to silno krepki mišice. Boš postala mnogo okretnejša in močnejša. Tako močna boš postala, ti mala, da se boš s kraki pognala lahko z enim sunkom z ene strani luže na drugo stran. Le naprej!“ Ti navduševalni klici, smete mi verjeti, gospa, niso malo zalegli.

Žabe so se bile tako navdušile za to telovadbo, da me je jelo že skrbeti, da kateri ne postane slabo zaradi vztrajnega navora. Pa to se ni zgodilo, zakaj stari zeleni žabar je zakvakal, in hipoma so obstale vse žabe in žabice na miru.

„Štrbunk!“ je reklo — in žabar je prvi skočil zopet v lužo. Za njim pa je šlo vsevprek v hladno tekočino, da se odpočije po trudapolni telovadbi. Ko se je še zadnja žaba, ki se nikakor ni mogla ločiti od obroča, slednjič vendarle pognala v vodo, je zadovoljno dejal stari žabar: „Kvak, kvak!“

Ne vem, ali je mislil na svoj krak, ki ga je gotovo bolel, če ne še oba, ali pa je hotel reči „tak, tak“ in s tem pohvaliti svojo družino. Tudi ni izključeno, da bi bil rekel „spak“, ki naj bi veljal meni. Toda zdi se mi, da gotovo ni bil tako nehvaležen, da bi bil meni, tako dobremu telovadnemu učitelju, dal tak neprimeren naslov.

„Rega, rega, reg, reg,“ se je hkrati oglasilo iz luže. Pogledam okolo sebe. Kaj neki hočejo? Čemu kličejo vse v zboru: „Lej ga, lej ga, lej, lej!“ saj so me menda že prej tudi videle, če le niso gledale samo v obroč.

Pa ni veljalo to meni, zakaj opazil sem, da gledajo vse žabe na nebo, kjer se je bil ves okrogel in zabuhel prikazal mesec. —

Veljal pa je gotovo meni veličasten žabji zbor, ki se je oglasil iz luže, ko sem vstal ter nameril korake k Ivančku. —

Tako je pravil mami Sen svoj doživljaj in tudi njo je uspaval.

Drugi dan pa je pravila mamica sinku, kaj ji je ponoči pripovedoval Sen. Jako je dečku ugajalo vse to, in še on je nato ves ljubi dan telovadil po zelenem travniku: tekal je in se prekopicaval, da je imel komaj časa za kosilo in večerjo.

Tisti večer pa je prišel Sen prav zgodaj z rožnimi sanjami. Vso noč se ni Ivanček ganil, zakaj truden je bil. Telovadba mu je prinesla trdno in zdravo spanje.

Telovadba.

Lev pa res je korenjak —
kdo li njemu je enak?
Ročke s tristo kilogrami
kot igrače dviga v zrak.

Veleteoč v pravilnem krogu
žaba vadi tam na drogu,
spodaj opica pomaga,
žabo vjame, če omaga.

Gibko pleza veverica
po drevesu prav do vrha,
urno se spusti na zemljo —
pa kožuha ne raztrga.

Tone Rakovčan.

PAVEL PLESNIČAR:

Kraljevič Aleksander v Sloveniji.

(Od 26. do 29. junija 1920.)

akor blisk se je raznesla širom domovine radostna novica: Kraljevič Aleksander obiše Slovenijo! Pričelo se je gibanje in tekmovanje in vse je hitelo, da dostojno sprejme prvega narodnega vladarja, ki stopa po tisočletnem prestanku na osvobojena tla slovenska.

Bilo je 26. junija točno ob 5. uri popoldne, ko je privozil dvorni vlak na ljubljansko postajo. Zadonela je godba in ozračje so napolnili mogočni zvoki naše divne himne „Bože pravde“. Iz vlaka je lahkih korakov izstopil prestolonaslednik Aleksander z mnogoštevilnim svojim spremstvom. Po kratkih pozdravih je stopil na štirivprežni voz in se viharno pozdravljen od neštete množice naroda odpeljal s kolodvora v mesto.

Nepozabljen ostane sijajni vhod Aleksandrov v ljubljansko — s cvetjem in zelenjem, z mlaji in slavoloki okrašeno mesto, ki se je kar najbolj potrudilo, da sprejme čim slovesneje svojega najvišjega gospodarja. Nebo samo ga je bilo veselo in je pošiljalo nad belo Ljubljano tople žarke poletnega solnca. Odigrali so se prizori veselja in radosti: Z oken in balkonov je deževalo cvetja na prestolonaslednika, malčki so ga obsipali z nageljčki, deklice so posipale pot s cvetkami, množica pa je brez prenehanja navdušeno vzklikala: „Živel, živel regent Aleksander!“ Pravi sijaj vsej tej prelestni sliki je dajala šolska mladina, ki je mahljaje z narodnimi zastavicami burno pozdravljala junaškega vnuka slavnega Karagjorgje.

Tako živahno razpoloženje pa ni vladalo povsod. Med množico si opazil skupino otrok s šolskimi knjigami v rokah. Učenci Ciril-Methodovih šol so iz zasedenega ozemlja! Zapustiti so morali najdražje — rojstni dom — ter se napotiti čez mejo v odrešeno domovino k bratom in sestram, ki se svobodno gibljejo pod svobodnim solncem. V naglici so pobrali to, kar jim je bilo najdražje, ter dali slovo predragemu domu. Bog ve, za koliko časa! Z navdušenjem pozdravljajo vladarja svobodne Jugoslavije in z brezmejnimi zaupanjem zro v njega, ki bo nekdanj osvoboditelj njihove doslej še neodrešene domovine. Kakšne misli in želje polnijo mlada srca teh resnih otrok, je razodela mala, v črno odeta deklica, ki je kraljeviča nagovorila s sledečimi besedami: „Vaše kraljevsko Visočanstvo! I mi smo radostna, a vesela skupina nismo. Ko je dobrotni Bog postavil našemu troedinemu narodu novi beli dom, v katerem gospodariš Ti, presvetli knez, smo ostali uprav mi otroci juga, otroci solnca, ki bi Te bili najbolj

žarko ljubili, žalostni zunaj vrat, sirote brez ljubeče matere mile domovine jugoslovanske, brez očeta junaškega vladarja vseh srečnejših bratov in sester. Pisali smo bratom v Trstu, na Goriškem in v Istri, da prideš, svetli knez, med nas, pa so nabrali to cvetje na tej sedaj tožni naši zemlji, da vidiš našo ljubav, našo nado! Srce najboljših Tvojih sinov in hčerá Te pozdravlja iz njih: Pozdravljen car, pozdravljajo Te oni, ki hočejo zmagati!“

Po teh besedah je poklonila deklica prestolonasledniku Aleksandru šopek cvetic, ki so bile natrgane na bregovih naše Adrije ter ovite s slovenskim trakom, na katerem so bile besede: „V Tvoje roke, dragi vladar, polagamo svojo usodo!“ — Nudil se je nepozaben prizor: Regent Aleksander je šopek sprejel, sklonil se do nedolžne deklice ter ji pritisnil na čelo poljub — poljub neodrešeni domovini! Da je prestolonaslednik razumel željo vdane mu mladine, je pokazal zvečer, ko je z balkona palače deželne vlade nagovoril tisočglavo množico tako-le: „Pozdravljam vse Slovence tostran in onostran demarkacijske črte. Nadejam se, da bodo uživali Slovenci onostran te črte v kratkem enako svobodo kakor Slovenci tostran nje!“ Bil je to trenutek, na katerega se bodo še v poznih letih spominjali tisoči z radostjo v srcih.

Nepozaben bo ostal prizor, ko se je v nedeljo zjutraj 27. junija ljubljanska šolska mladina poklonila svojemu vladarju pred deželnim dvorcem, nepozaben prizor popoldne istega dne, ko je junaški kraljevič prisostvoval ljudski veselici na Kozlerjevem vrtu v Šiški. Povsod enaka radost, povsod enako navdušenje, pa naj se je kraljevič pojavil kadarkoli in kjerkoli.

Divna Gorenjska ni zaostala prav nič za Ljubljano. Čim bliže so prihajali vozovi naslednjega dne Bledu, tem očitnejše je bilo, da hoče Bled prekositi vse, kar je dotlej nudila Slovenija svojemu vladarju. Krasota, ki je v svojem bogastvu okitila z njo priroda ta kotiček naše zemlje, je že sama na sebi neprekosljiva, a Blejci so še toliko dodali, da je človek moral biti očaran. In navdušenje, s katerim je tu ogromna množica naroda pozdravljala bodočega kralja, ta srčna radost in ti iz dna duše prihajajoči vzkliki! Regent Aleksander je odšel na otok, stopil v cerkev in po starodavnem običaju potegnil za vrv pri zvonu, ki je o njem ljudstvo daleč naokolo prepričano, da se človeku izpolni prav gotovo tisto, kar si želi med zvonjenjem. Na vprašanje, kaj je mislil in želel, je Aleksander odgovoril: „Da bi se izpolnile vse želje, ki jih goji dobro slovensko ljudstvo.“ Dal Bog, da bi se čimprej izpolnila ta vidovdanska želja kraljevičeva, ki je goreča želja vsega našega naroda!

Lep prizor se je nudil po odhodu iz Tržiča v Spodnjih Duplah. Mlada kmetiška mati v narodni noši je držala v naročju triletnega otroka. Kraljeviču, velikemu prijatelju mladine, je bil otrok tako všeč, da ga je vzel

REGENT ALEKSANDER

iz naročja, ga stisnil k sebi in nato poljubil. Na vse navzoče je napravila ta ljudomilost vladarjeva najgloblji vtisk.

Kako si je znal regent Aleksander pridobiti srca zvestih podanikov, je pokazalo slovo na praznik sv. Petra in Pavla. Zgodaj v jutro so se jele zbirati množice naroda po onih ljubljanskih ulicah, koder je bilo določeno, da se odpelje Aleksander s svojimi spremljevalci. Topovi na Ljubljanskem gradu, ki so ob prihodu veselo pokali najvišjemu gospodarju v pozdrav, so naznanjali mestu in okolici vladarjevo slovo. Zopet so doneli krasni zvoki naše kraljevske himne, zopet so zaorili viharni vzkliki: prestolonaslednik Aleksander je krenil z avtomobilom čez Trojane in Savinjsko dolino v Celje in dalje v Maribor, da vidi tudi najsevernejši del velike Jugoslavije. Povsod je ljudstvo hitelo h glavni cesti, da vidi svojega vladarja, sina lastnega naroda.

Med čakajočim narodom v Celju je bila preprosta perica. Ker ni razločevala izmed toliko lepih uniform njega, kraljeviča, je glasno vprašala zraven stoječega soseda: „Kateri je Aleksander?“ Regent, ki se je nahajal v neposredni bližini, je vprašanje čul in dejal: „Jaz sem Aleksander!“ Stopil je nato k perici, ji dal roko ter se z njo prav prijazno in ljubeznivo razgovarjal.

V Mariboru se je prestolonaslednik mudil le nekoliko ur. Še istega dne popoldne se je odpeljal z dvornim vlakom med viharnimi pozdravi navdušenega naroda preko Zidanega mosta v Beograd. Tekom svojega tridnevnega bivanja se je prikupil namah našemu narodu, kakor je tudi on v hipu vzljubil vdani mu slovenski rod z vso močjo svojega rodoljubnega srca. To pričajo v polni meri besede, ki jih je govoril Sloveniji v slovo: „Z žalostjo v srcu ostavljam to krasno zemljo in krepki narod slovenski z iskreno željo, da zopet in čestokrat pridem med svoje drage Slovence.“

Obisk kraljeviča Aleksandra bodi bodrilo na lepše dneve, ki morajo priti v doglednem času vsemu slovenskemu delu naše domovine ob krepki podpori junaških bratov Srbov in Hrvatov! Naj zasiže kmalu dan, ko bo mogel sleherni Jugoslovan peti s pesnikom Gregorčičem:

Ne bo nas več tujčin teptal,
ne tlačil nas krvavo;
naš rod bo tu gospodoval,
naš jezik, naše pravo!
Pod streho našo tuji rod
naj gost nam bo, a ne gospod;
mi tu smo gospodarji
in Bog in naši carji!

Mladina prestolonasledniku Aleksandru.

Vsa v cvetje se Ljubljana je odela,
brezmejna radost srca je objela,
ta srca, ki ljubezen v njih gori.
Na nebu sije solnce zlatožarno,
raz okna diha cvetje pestročarno,
na ulicah so tisoči ljudi.

Presrečnih src otroci smo se zbrali,
da Tebi bi na pot cvetic nastlali,
ki jih deli domači vrt in log.
A lepše cvetje, knez, še Tebi klije:
to je ljubav, ki za Te v srcih žije,
zasadil v duše jo je večni Bog.

Nikdar, nikdar ljubezen ta ne vgasne,
do Tebe in do domovine krasne;
na vekov veke v dušah plameni!
Resnica so postale sanje zlate:
kot v vzhajajoče solnce zremo na Te,
vedoč, da Tvoji smo in naš si Ti!

Ivanka Kalinova.

Jubilantu Janku Lebanu.

Brezkončen vrt, brezkončne so daljine,
kjer tvoje so pomladne rože klile,
kjer misli tvoje so se porodile
iz tajnostne opojnosti globine.

Kaj mladih src v njih zibelke je našo,
kaj mrtvih duš življenja zadobilo,
nikdar ni upa solnce zatonilo,
nikdar temačno za bregove zašlo.

Po beli cesti skozi tihe šume,
visoko k nebu -- čez sveta nizkoto
mladine naše verno vodiš trume,

ki s tabo vživa najdeno lepoto.
Resnico kdor kot ti iskati ume,
ta najde v tvojih vzorih vso vrednoto!

J. Klanšek.

FRANC MILČINSKI:

Gašpar, Mihec in Baltazar.

Ilustroval Ivo Erbežnik.

(Konec.)

11. MAMICA, KJE SI?

ena se je zavzela in prestrašila: „Križani Bog! Kaj pa je, otročički?“ Obrnila se je k vojaku: „Ali so vaši?“

Vojak je iskal z roko in se dotaknil Gašparja. Potegnij ga je k sebi in ga pogladil po glavi. „Niso moji,“ je odgovoril ženi. „Ko ste pripovedovali o mrtvi materi svoje Jelice, so se fantički pač spomnili svoje matere in se jim je storilo inako. — Kje pa imate mamico?“ je vprašal Gašparja. „Ali je ni tu v drevoredu?“

„Ne,“ je odgovoril Gašpar in je ihteč vlekel mokroto skozi nos, „mamica je doma.“

„Torej ste sami tukaj? Kje ste pa doma?“

„Tam,“ je pokazal Gašpar.

„Tam,“ je pokazal Mihec na nasprotno stran.

Vojak je preudarjal: „Mamico bo skrbelo — kar koj morate domov! Kdo ste pa pravzaprav, otročički?“

„Mi smo Khtača, Muhn in Duda,“ je hitel Mihec.

„Ne,“ je popravil Gašpar, „mi smo sveti trriije krrralji.“

„Sveti trije kralji?“ se je zasmel vojak. „Potem ste pa daleč doma. V jutrovi deželi. Dolga bo pot.“

Zasmejala se je tudi žena in ker sta se smejala ta dva, so se zasmekali tudi trije kralji, ki so imeli jok in smeh v enem mehu.

„Jaz sem Gašpar, ta je Mihec, ta je Baltazar,“ je povedal Gašpar.

„Tako, vidiš, zdaj se pa že razumemo. Nekaj smo že zvedeli. Pa še povej, kako se pišeš!“ je rekel vojak.

„Jaz ne znam pisati,“ je odgovoril Gašpar, „atek zna pisati.“

„Mamica tudi,“ je dostavil Mihec.

„Hm,“ je pomišljajl vojak, „kje ste pa bili prej, preden ste prišli sem?“

„Divji tighi so nas pheganjali,“ je povedal Mihec.

„Ni bil tigerrr, pes je bil,“ reče Gašpar.

„In sovhažnike smo phemagali,“ se je ponašal Mihec. „Vsi so bili mhtvi. Veš kaj, hiše so se kah podihale.“

„Ne,“ ga je zavračal Gašpar, „stražnik je bil hud, pa smo mu ušli.“

„Stražnika bo treba vprašati,“ je rekel vojak, „stražnik nemara pozna otroke.“

„K mamici, k mamici!“ so spet zavekali otročički.

Žena je vstala. „Grem jaz z njimi. Begunci smo vajeni iskati.“ Dotaknila se je vojakove roke: „Zbogom! — Slepi ste?“

„Slep!“

„Siromaki smo... Bog bo plačal vsem!“

„Bog!“

12. DOMOV!

Gospod Metod je prišel opoldne domov in je vprašal po otrokih.

„Na dvorišču se igrajo,“ je odgovorila gospa Cirila. „Reci jim h kosilu!“

Poklical jih je skozi okno; ker se mu niso oglasili, je stopil na dvorišče.

Otrok ni bilo na dvorišču.

Zaklical je ženo, žena se je prikazala pri oknu. „Otrok ni!“ je rekel.

„Ljubi moj Bog,“ je zatarnala gospa Cirila, „kje so pa? Da se jim le ni kaj pripetilo!“

Oglasila se je hišnica. „Protiv veži so šli. Mislila sem, da gredo gor v stanovanje, pa mi jih ni bilo več mar.“

„Treba jih poiskati,“ je rekel gospod Metod in je krenil na cesto. „Na katero stran se naj obrnem? Večkrat smo bili skupaj v nasadih; kaj, če so jo tudi sami tja mahnili? Če se le niso razkropili! Če mi le nista starejši dve buči kod pozabili Baltazarja malega!“

Skrbelo ga je.

Pa ko je prišel v nasade in v drevored, je že slišal: „E-hehehe-hohoho, mamica! E-aa-beee, mamica! Eee-ooo-uuu, mami-mami-mamica!“

„To so naši!“ je rekel. „Glas imajo še dober, nič ni hudega!“ Stopil je v kraj in čakal.

Vekajoči so prihajali semkaj po drevoredu in se za krilo držali stare žene z deklico v naročji.

„E-hehe, aaa, uuu!“ in od joka in solzá niti niso spoznali atka in bi bili šli kar mimo.

„Zapik!“ je vzkliknil gospod Metod.

Pa je na mah ponehal jok. Troje grl je zacvrčalo: „Atek, atek, atek — atek, atek, atek!“ — in so se mu obešali na roke in oklepali nog in je Baltazar mali sedel na tla, zakaj sedeč se je lahko bolj izdatno in temeljito radoval nego stoječ.

Gospod Metod ga je vzel v naročje in je bil sila hud. „Rompompom!“ je rekel, „kje se mi potikate, buče?“

„Veš kaj,“ je povedal Mihec, „šli smo v vojno.“

„Ti nič ne veš!“ ga je zavrnil Gašpar. „Vojna ni igrrrača. In sveče tudi prrodajaš, srrram te bodi! Atek, atek, atek, pojdimo hitrrro k mamic!“

Baltazar mali se je pritisnil atku k licu, ga vprašal: „Kaj moj?“ in se opravičil, da mu ne more dati dudka: „Punca pupa dudo.“

Gospod Metod se je obrnil k ženi: „Hvala lepa, da ste mi jih porabali! Deca, zdaj pa te hitro domov! Mamico skrbi in juha je že mehka. — Vaju tudi že čaka kosilo, kaj ne?“ je rekel ženi in je pobožal deklici lice.

„Begunki sva,“ je odgovorila žena, „beguncev ne čaka kosilo.“
 „Pojdite z nami!“ je rekel gospod Metod.

13. KAJ JE TREM KRALJEM PRINESLA VOJNA.

Mamica je kregala deco in jo poljubljala, oboje hkrati; otroci so se jokali in smejali, oboje hkrati; atek pa je primaknil k mizi še en stol, na mizo postavil še en krožnik in vse krožnike nalinil z juho.

Gašpar je molil naprej, drugi za njim in je Mihec bil še vedno krivo-verček, ker je v križu izpustil Sina.

Jedli so in žena begunka je pripovedovala grozoto vojne, ki je zadela njo in njene svojce.

Gašpar in Mihec sta poslušala z velikimi očmi in sta se hodila pritiskat zdaj k atku, zdaj k mami; Baltazar mali pa je božal Jelici boso nožico in pravil, da ima punčka njegov dudek, in ga ni maral več nazaj.

Gospa Cirila je pogledovala zdaj svoje tri, zdaj begunsko deklico in je grizla solze.

„Veš kaj, mamica,“ je rekel Mihec, „kupi punčko, bo phi meni ajčkala.“

„Prri meni!“ je rekel Gašpar.

„Moja, moja!“ je božal Baltazar Jelico, ki se je bila najedla juhice in se je veselo smečkala.

„Kupi jo, kupi!“ sta silila Gašpar in Mihec.

Mamica je molčala in si brisala solze; žena je poljubljala punčko in jo oblivala s solzami.

Gospod Metod je rekel: „Otroci, punčka bo predraga, žena je ne da.“

Gašpar je plesal okolo atka: „Atek, v hrrranilniku imam denarr. Polno denarrnja. Vzemi in plačaj!“ Stopil je k ženi in ji pogledal proseče v oči: „Koliko pa hočete zanjo?“

„Ni tistega denarja,“ je rekla žena, „da dam zanj svojo vnuko. Za denar že ne! Za ljubezen bi jo pa dala.“

„Ne vem“, je pomišljajal gospod Metod, „punčka se bo bala; zbudil jo boš, Mihec, ko se ves ljubi dan tako grdo dereš.“

„Ne bom se več drrrr!“ je rekel Mihec in je s tako vnemo izpregovoril to obljubo, da se mu je posrečil r. „Atek“, je vzkliknil, „jaz že znam r. Rrrraca!“

„Če je pa tako“, je dejal gospod Metod, „potem že ni drugače, nego da vzamemo punčko“. Pogledal je gospo Cirilo. „Kaj ne, mamica, rajši štiri otročičke, kakor pa nobenega“.

Gospa Cirila je molče pokimala. Lice se ji je smejalo in jokalo hkrati.

Žena begunka je vzela punčko z naročja, da so jo po vrsti poljubili Gašpar in Mihec in Baltazar mali, in potem jo je posrčkala še gospa Cirila, gospod Metod pa se je useknil v robec, da je kar zatrobentalo, in tako so trije kralji dobili nenadoma sestrico in so je bili jako veseli!

„Kdo bo pa zdaj varoval vas štiri“, je rekel gospod Metod, „ko ste mi že trije pričeli uhajati?“

Gospa Cirila je pogledala ženo begunko in le-ta je rekla: „Če imate kotichek zame, ne bom vam v nadlego.“

In popoldne jih je šlo že vseh pet skupaj v nasade: žena begunka, trije bratci in nova sestrica, in slepi vojak je spet sedel na svoji klopi in se je jako veselil, ko so mu povedali vso zgodbo.

Gašpar pa topot že ni bil več general s čako in sabljo in ni več streljal in podiral, ampak je imel s sabo škatlico z opekicami in je zidal hišico. Za vsakega je postavil eno, še slepi vojak je dobil svoj dom.

V gozdu.

Skrij me, gozd, v naročje svoje
in uteši srce moje,
ki počitka si želi.

V tvojem sanjajočem rajju
sapica mi bo pihljala
in bo moje trudne misli
v blagodejni sen zibala.

Šúmi, listje; pripogibaj
se, vejevje, nad menoj,
daj, odeni me z zelenjem,
saj že mnogokrat s teboj
sem kramljala, uživala
v senci blaženi pokoj!
Gozd, ti si prijatelj moj.

J. Klanšek.

FR. ROJEC:

Nov metulj.

I.

rav kakor vsak nabiralec žuželk, sem si tudi jaz zaželel redkih in nenavadnih metuljev v svoji zbirki, odkar se mi je ta do male nepopolnosti napolnila z domačimi dnevniki. Čital sem v raznih knjigah, da se med metulji še vedno dobi kaka posebna nova vrsta, ki se je razvila po prirodnih zakonih iz dveh različnih vrst. Najde se tudi taka vrsta, ki se je po krajevnih razmerah počasi tako predrugačila, da je v gotovem kraju le še malo podobna svoji prvotni vrsti. Dobe se med metulji pa tudi take redke prikazni, ki nastanejo zaradi vremenskih ovir ali kakih drugih neugodnih vnanjih vplivov pri preobrazbi iz bub v metulje. Najnavadnejše posebnosti te vrste so pohabljena ali nezadostno razvita krila in takozvani cvitarji, ki imajo na eni strani krili samca, a na drugi strani samice. Ker se pri mnogih metuljih samci po barvi kril močno razlikujejo od samic, je spolni polovičar izmed takih metuljev za vsako zbirko kaj dična in dragocena znamenitost. Tudi metuljni lovec ga zunaj v naravi hitro zapazi in zalezuje ga tako dolgo, dokler ga ne ujame v svojo mrežo. Toda malo metuljarjev je tako srečnih, da jim pride pred oči taka nenavadna metuljna prikazen. Nahajajo se med metulji pa še razne druge posebnosti, ki so sedaj zastopane tudi v moji zbirki in sem silno ponosen nanje.

Človeku je menda že prirojena, v večji ali manjši meri pa tudi privojena častiteljnost, ki se v njem pretvarja v vzpodbujalno in gonilno strast pri vseh njegovih važnih in priljubljenih podjetjih. Večkrat se prevrže ta strast tudi v škodljivo in pogubonosno ničemurnost, posebno pri ljudeh, ki niso zmožni živeti po pravilih zdravega razuma. Za pametne ljudi pa je gonilna strast častihlepja potrebna kakor elektrika električnim strojem. Človek, ki ga ne podžiga ta gonilna notranja sila v hrepenenju po napredku, po obsegu stavljenega si smotra, ki naj bi končno proslavil njegovo ime in njegov narod, ne postane nikdar velik v svojih delih. Zato naj bo zlasti mladina vedno in povsod dovzetna za vse lepo in dobro, za vse vzvišene smotre ter naj nikdar ne zapira oči čudesom božanske prirode. Razentega ji je potrebna tudi izredna marljivost in vztrajnost, zakaj le s pomočjo teh lastnosti se dosežajo izredni uspehi na umetniškem in znanstvenem polju, ki dvigajo človeštvo višje in višje do čim sijajnejše in slavnejše kulturne popolnosti!

Slavno lahko postane tudi ime metuljarja, ako mu je sreča mila in mu požene v metuljnik izrednega novega metulja. Znanstveniki dajo metulju novo ime, poleg tega zapišejo tudi najditeljevo ime, ki se potem zablješči v neminljivi slavi v vseh znamenitejših metuljnih knjigah. Jaz se pri lovu za metulji trudim na vso moč, da bi zagledal kakega cvitarja in z njim odičil svojo zbirko. Dober bi mi bil tak posebnež tudi iz rodu preprostega velikega volovskega očesa, ki ga povsod v naših krajih po grmovju in senožetih kar mrgoli v poletnem času. Ali do zdaj sem zaman obračal pogled po taki izrednosti. Vendar se mi je posrečilo svojo zbirko odičiti s tremi drugimi posebnostmi. Te so:

Dne 12. avgusta 1913 sem ujel na Bledu čudnega samca gospice, ki je nekoliko manjši kakor so navadni samci te vrste, in ima na krilih namesto črnih pik in luskinastih črtic velike temne in nepretrgane lise. Metulj je videti, kakor da ga je priroda pobarvala z rumeno barvo in mu takoj v mokro napikčala in načrtala krila s črno barvo, zaradi česar se je ta razlila čez krila v enotne lise in se pri tem deloma spojila z rumeno barvo. Kaj takega bi se lahko pripetilo mlademu neizkušenemu slikarju z vodenimi barvami. Kakšen vzrok pa je oviral božansko umetnico prirodo pri barvanju tega metulja, da ga ni mogla pobarvati kakor druge njegove vrstnike, tega si jaz navaden metuljar ne morem raztolmačiti. Metulj je na vsak način izredna in morda tudi edina prikazen te vrste. Le škoda, da je že predolgo letal, preden je prišel v moje roke. Bil je že nekoliko oguljen in oškrbljen na enem krilu. Zato sem ga po svoje popravil in zdaj je dovolj čeden.

Druga posebnost v moji metuljni zbirki je samica zorice. Ujel sem jo v Radovljici in ima obe spodnji krili tako obrnjeni, da sta spodnji zelenkasto lisasti strani zgoraj. Tudi to je gotovo jako čuden in nenavaden prirodnin pojav med metulji. Ako bi bilo le eno spodje krilo narobe obrnjeno, bi bila ta živalska posebnost še znamenitejša.

Tretje največje čudo mojih metuljnih posebnosti pa je krasen nov metulj, do sedaj nepoznane vrste. Zasačil sem ga letos na Kozjaku v sv. cjem istnem kraju. Velik je in gledalca spominja na našega navadnega jadraničarja. Ima tudi rumenkasto belo glavno barvo, zgornja in spodnja krila so mu črnikasto in modro obrobljena, sredi vsakega zgornjega krila mu žari po eno veliko mavrično pisano oko in na dveh krilih ima podaljšana robova v takozvana repka, a ta koničasta okraska nista na spodnjih, nego na zgornjih krilih v tisti višini kakor mavrični očesi. Repčasti zgornji krili odlikujeta in razločujeta zraven drugih razlik mojega novinca na izredno nenavaden način od vseh drugih metuljnih vrst, ki so poznane v naših krajih. Prepričan sem, da takega metulja ni nikjer drugje pod božjim solncem. Zato sem ga bolj vesel, kakor če bi

zadel srečko za stotisoč papirnatih kron, dasiravno bi ta denar krvavo rabil v teh oderuških časih za pokritje najnujnejših potrebščin. Saj ima veliko vrednost tudi moj novi metulj; lahko ga bom prodal za visoko ceno, ako ga bom mogel pogrešiti v svoji zbirki. Prodati ga bom moral seveda le kakemu tujemu bogatinu ali ga oddati v kak daljnji tuj muzej proti visoki nagradi, ker pri nas ni denarja za take kulturne stvari! Z dragocenim novim metuljem pa se zablíši tudi slava mojega imena po širnem svetu za vse večne čase, kar ni tudi zame kaka vsakdanja malenkost! Ta metulj mi vsekakor prinaša veliko nenadno srečo, in pozabljene naj bodo vse moje brezuspešnosti in bridkosti, ki me je do zdaj z njimi neprestano pritiskala k tlom — moja krivična usoda!

Ker si opravičeno domišljam, da sem nastanek čudnega novega metulja provzročil jaz sam, hočem o tem dejstvu kakor tudi o okolnostih njegove pridobitve obširneje izpregovoriti v drugem poglavju tega spisa. Novi metulj je samica, in upam, da se iz jajčec, ki jih je položila, razvije in ohrani njegovo potomstvo. Tudi zaradi tega zasluži spis, da ga završim kolikor mogoče verodostojno in temeljito. (Konec prih.)

Kopriva in vrtnica.

*Vrtnica — oj, visoka gospa,
rasla na gredi je vrta;
bela kot sneg in dehteča,
na količ pobarvan oprta.*

*Krogla steklena ji diči glavico
lepo in polno ponosa,
listke snežene, mehkejše od svile,
ob rojstvu že dneva napaja ji rosa.*

*Kopriva se stiska v kot teman,
nad vrtnico se huduje;
gosposka roža pa glasno
ubogo koprivo zaničuje:*

*„Kaj se tam kregaš, kopriva kosmata,
črna upornica grda,
kaj si ti — hčerka le kota in blata,
brez cvetja, mračna in trda!*

*Listke glej moje kot mehke blazine,
v solnčnem žaru nežno blesteče!
Bratci metuljčki hodijo k meni,
pijejo med iz čaše kipeče.*

*Tebe, kopriva, nihče ne mara,
niti solnce te ne pogleda.“
„Res je cvetje tvoje dehteče,
polno v njem je sladkega meda.*

*Res je, da hrošči svetlokrili
stražijo cvet in se gostijo
s slastno vsebino tvojega cvetja,
muhe, čebele ob tebi živijo. —*

*Pride pa deklica k tebi na vrst
in te utrga . . . Adijo, adijo
vsi gostje in med — in žalostna smrt
vzame ti živahno gostijo!*

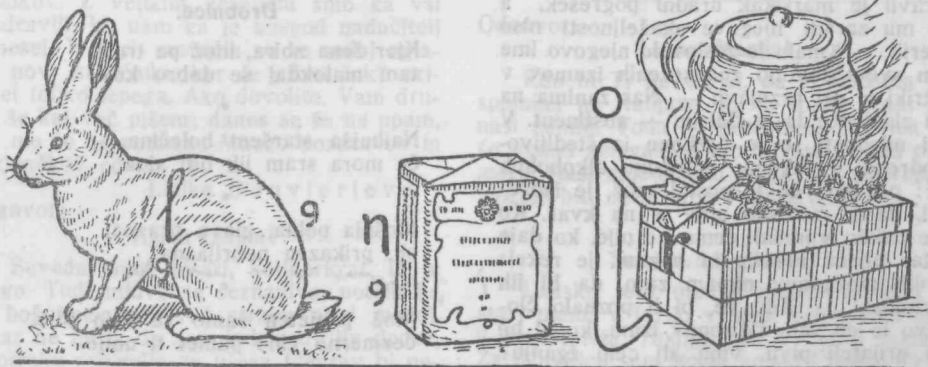
*Jaz sebi živim in svojim potomcem,
sanjam in mislim v senci drevesa,
mirno in mračno je moje življenje,
branijo pa me — pekoča peresa!“*

Branko Jeglič.

Zastavica v podobah.

Priobčil Fr. Rojec.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev uganke „Kaj nam pripoveduje ura?“ v 4.—5. št.

Začni brati pri črki K spodaj pod 6. in 7. številko, tako, da zvežeš vsako drugo črko, pa dobiš izrek:

**Kar časa zamudiš,
ga vekomaj zgubiš.**

Prav so jo rešili: Boris Verbič, učenec na vadnici v Ljubljani; Juro Tomažič in Vladko Roš, učenca meščanske šole v Ptuj; Marija in Vida Bezeliakovi, učenki v Ljubljani; Hugon Dekleva, Muropoljski, Handelj Tunač, Zdravko Kajnih, dijaki v Mariboru; Iva Gabrščkova, učenka meščanske šole v Mariboru; Bogomil Kavčič, učenec v Kranju; Ciril Poč, učenec I. d razreda realne gimnazije v Ljubljani; Zdenka Serajnikova, učenka na Prihovi; Karel Grifič, učenec v Čadramu pri Konjicah; Branko Manfreda, učenec V. a razreda I. m. d. lj. š. v Ljubljani; L. Fleišmanova iz Metlike; Viktor Žerjav, učenec mešč. šole; Olga Dworska, učenka meščanske šole; Boris Vajda, dijak I. a razreda realne gimnazije, vsi v Ptuj; Demeter Skok, učenec v Domžalah; S. Prejac, učenec mešč. šole v Ptuj; Darica Sitarjeva, učenka mešč. šole v Lichtenturnu v Ljubljani; Ivan Leskovar, slikarski vajenec v Mariboru; Tratar Marjan, II. c razred realke v Ljubljani; Pikica Predaličeva, učenka v Metliki.

Zastavico v podobah v 1.—3. št. je tudi prav rešil: Maks Mlakar v Prihovi pri Konjicah.

Tomaz Edison.

Komu ni znano ime slavnega učenjaka, žigar izume občuduje ves svet! — Edison se je rodil 10. februarja 1847. l. v Ohiu v Ameriki kot sin neimovitih staršev. Deček je bil izredno nadarjen, a starši niso pre mogli toliko, da bi mislili na njegovo znanstveno izobrazbo. Služil si je kruha s tem, da je prenašal po mestu časopise. O prostem času je pa kaj rad delal razne kemične poizkuse. Z denarjem, ki ga je privarčeval, si je naredil malo delavnico in tiskarno. Seznanil se je polagoma z brzojavnimi uradniki in strojevodji. Slednjič se posreči priti tudi njemu k brzojavnemu uradu. To je bilo nekaj zanj. Poizkušal je vedno, da bi izumil kaj novega, da bi si olajšal delo in izboljšal naprave v uradu. Napravil je marsikak uradni pogrešek, a tega mu zaradi njegove ukazelnosti niso zamerili. — Kmalu je zaslovelo njegovo ime širom sveta zavoljo znanstvenih izumov v elektriki in pri brzojavu. — Nas zanima na njem zlasti to, da je Edison — abstinent. V svoji mladosti se je brzkone iz štedljivosti odrekel vsakemu uživanju alkoholnih pijač; pozneje, ko je postal mož, je izprevidel, da bi mu bilo pitje le na kvar. Ko ga je nekdo vprašal, čemu ne pije, ko daje vendar pijača veselje in pogum, je rekel: „Svojih možganov nimam zato, da bi jih zastrupljal.“ — Kdo ve, bi li poznalo človeštvo le en sam Edisonov izum, ko bi bil le-ta prijatelj pivu, vinu ali celo žganju? Pijančevanje uniči premnogo izvrstnih talentov in delavnih moči.

Pijančevanje in varstvo živali.

Koder vlada strašni trinog alkohol, tam ne uživajo varstva ljudje, še manj pa živali. Alkohol vduši čut usmiljenja, zbudi pa čut nasilnosti, ki se kaže v kričanju, razbijanju, razdiranju in pretepanju. — Pijanec nima razsodnosti. On ne premisli, ne presodi, kaj more žival storiti, kaj ne. Konjem nalaga pretežke tovore in hoče, da bi vedno dirjali. Ker pa živali tega ne morejo, jih venomer pretepa. — V vinski gorici so točili vino. Na voz so naložili velike polne sode vina. Iztežka sta premikala konjiča voz, a dokler je šlo po ravnem, sta izpegljala. Na vkreber pa ni šlo tako lahko. Trudna živinica se je ustavila. Pijanemu vozniku je bilo to odveč. Sirovo je priganjal konja, namesto da bi mu privoščil oddiha. V razdraženosti pograbi bič za tanki konec in udari z vso močjo konja tako nesrečno, da se pri priči sesede in pogine. Tako je ubil v alkoholni razburjenosti žival in s tem prizadel škodo svojemu

gospodarju. — S sejma se je vračal že v mraku posestnikov sin Nace. Pripodil je konja mimo občestne krčme, iz katere so se čuli hreščeči glasovi harmonike. Ustavil je pred hišo, privezal vajeti k vrtnemu plotu in ne meneč se dalje za razgretega konja, je planil v krčmo med vesele pivce. Šele pozno v noč se je vrnil domov. Drugi dan je stal konjiček, ki je bil sicer iskra in poskočna žival, klavrno pri jasilih, ni se dotaknil sladke krme. Prehladil se je bil, ko je stal razgret in nepokrit pred krčmo. Poklicati so morali živinozdravnika, ki ga je otel pogina. — Pomnite: domače živali so dragocen zaklad vsakega gospodarstva. Zahtevajo varstva, da se ohranijo zdrave in močne! Živali, ki jih ima v roki pijanec, se hitro obrabijo in opešajo.

Drobnice.

Kjer žena zbira, mož pa trosi,
tam malokdaj se dobro kósi.

*

Najhujša staršem bolečina,
če mora sram jih biti sina.

*

Mošnja polna, glava prazna,
oh, prikazan neprijazna!

*

Mož pameten samo za žejo pije,
čezmerno vino pamet ti ubije.

*

Strast veli tí: Stori to!
Pamet pravi: Ne tako!

*

Pitje in kajenje
krajša ti življenje.

*

Najdražja last
je možu čast.

*

V vinu utone mnoga mušica,
tudi človek — stara resnica!

*

Lačnemu je kruh pogača,
v žeji voda dobra je pijača.

*

Kakor nora strast kriči,
pamet mirno govori.

*

Žganje pomori jih več
kakor kuga, glad in meč!

Ljubi gospod Doropoljski!

Dovolite, da se tudi jaz oglasim v „Zvončku“. Dosedaj sem bila še premajhna, da bi ga že znala čitati. Stara sem 8 let in hodim v III. raz. k Sv. Petru v Gor. Radgoni. V mojem razredu je največ naročnikov. Z velikim veseljem smo ga vsi pozdravili, ko nam ga je gospod nadučitelj prinesel. V vseh razredih so se sedaj oglašili novi naročniki, ker je „Zvonček“ prinesel toliko lepega. Ako dovolite. Vam drugič še kaj več pišem; danes se še ne upam, ker me še ne poznate. Mnogo pozdravov in poklončkov od

Lizike Bouvierjeve.

Odgovor:

Ljuba Lizika!

Seveda smeš pisati, kolikorkrat Ti je drago. Tudi midva se seznaniva, potem pa ne boš imela nič več strahu pred menoj. Nikar ne misli, da sem kak zadirljiv dedec, ki otroke prijemlje za ušesa (čeprav bi nekateri to zaslužili). Ampak povem Ti, da ni v onem hudobnega srca, kdor ima veselje z našim listom!

Čislani gospod Doropoljski!

Zahvaljujem se za „Zvonček“. Moja sestra in bratec sta se jako veselila. dostikrat sem jima čitala povesti. In tudi najlepše so bile slovenske pesmi. In zato sem si naročila „Zvonček“, ker so lepe povesti. Šolo obiskujem pri Sv. Petru v Gor. Radgoni, hodim v 3. razred. Stara sem 11 let. Leopoldina Zamudova.

Odgovor:

Ljuba Leopoldina!

Iz Tvojega pisma sklepam, da bratec in sestra še ne znata sama čitati. Zato je pa jako lepo od Tebe, da jima prebiraš „Zvonček“; tako ga uživata tudi onadva.

Čislani gospod Doropoljski!

Moja gospodična učiteljica nam je povedala v šoli toliko lepega o „Zvončku“, da sem si ga naročila. Prav rada ga čitam in prebiram. Najbolj mi je všeč povest

„Prstan“. Z veselim srcem prepevam slovenske pesmi. A vendar se žalostim, če se spomnim, da gospodari po mojem domovju Italijan.

Srčno Vas pozdravljam!

Marija Lahova,
učenka II. razreda v Mirni peči.

Odgovor:

Ljuba Marija!

Kdo bi Ti ne verjel, da si žalostna ob spominu na Italijana, ki se šopiri sedaj po naši zemlji. Toda — potrpiamo! Pravica je še vedno zmagala. Tako bo tudi v tem primeru. Naši najboljši in najzavednejši rojaki morajo biti združeni z Jugoslavijo!

Spoštovani gospod!

Lansko leto me je mama odvedla k stari mami v Idrijo v šolo. Stara sem bila 9 in pol leta. Hodila sem v četrti razred. Za učiteljico sem imela gospo Pleskovičevo in gospodični Mačkovškovo in Knapovo. Imeli smo še slavnost Jugoslavije, nato so pa kmalu Idrijo zasedli Italijani. Bila sem tako odrezana od ljubih staršev, sestrice in bratcev. Oni niso mogli do mene, jaz pa ne do njih. Dne 16. oktobra zvečer, da gre nekaj žen čez mejo v Žiri. Tem me stara mama priporoči, in ob 2. uri pop. jo mah-nemo po skrivnih stezah proti vasi Lednam. Tam počakamo v neki hiši skrite, da se je stemnilo. V temi lezemo po padlem snegu proti meji. K sreči nas ni zapazil noben Italijan. Splazimo se srečno med bodečo žico na jugoslovanska tla. Od samega veselja sem zaklicala: „Živio Jugoslavija!“ Ob 10. ponoči smo bile v Žireh. Navsezgodaj pa s pošto v Gorenjo vas in Škofjo Loko. Neka gospa me je še vzela s seboj v Št. Vid in Ljubljano, kjer sem lire zamenjala v krone. V Št. Vidu sem se pri tej gospi dobro najedla in prespala od 2. pop. do 6. zjutraj. Ob 7. uri sem se pa odpeljala proti domu, kamor sem dospela opoldan. To so me doma debelo gledali, ko sem prišla kakor duh. Zdaj sem še doma, pa odidem kmalu v ljubljanske šole. Tudi tu so Italijani le 10 minut od vasi. Znam pa tudi

že italijansko. Prosim Vas lepo prostora v koticu in kakega odgovora.

Prav lep pozdrav!

Nataša Zupančičeva,
Rateče na Gorenjskem.

Odgovor:

Ljuba Nataša!

Še na stara leta boš pomnila, kako si iz zasedenega ozemlja pobegnila v svobodno Jugoslavijo, ki se ji kmalu pridruži tudi Idrija. Takrat pa pojdeva lahko skupaj obiskat ljube tamošnje rojake, ki si tako srčno žele skorajšnjega osvobojenja izpod tujčevega jarma.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Prvič, odkar sem naročnik „Zvončka“, Vam danes pišem. Star sem 13 let in hodim v II. razred tukajšnje realke. Imam sestrico Vlado, ki bo hodila sedaj v I. razred realne gimnazije. Oba s sestrico sva Sokoliča. Nastopila sva v Ljubljani, Kočevju in drugod. Povsod je bilo lepo in krasno. Nastopiva še na Zveznem Sokolskem dnevu. V šoli se najrajši učim slovenščine, zgodovine in prirodoznanstva. Za slovenščino smo imeli prof. dr. Šlebingerja, ki smo ga vsi jako ljubili. Mene je posebno navduševal za prelepe naše pesmi, katerih sem mnogo deklamiral. Pogostoma prebiram „Zvonček“, čigar naročnik sem že od 5. leta dalje. Jako mi ugajajo poleg pesmi še risbe umetniškega risarja Humka. Tudi jaz bi bil rad tak risar kakor je on. Večkrat prebira „Zvonček“ tudi moja sestrica, ki ji je jako všeč. Zato pa mi posoja ona svojega „Sokoliča“, ki prinaša tudi lepe spise. Prosim, blagovolite mi sporočiti, ako se smem o priliki zopet kaj oglasiti.

Spoštljivo Vas pozdravlja

Marjan Tratar
v Ljubljani.

Odgovor:

Ljubi Marjan!

Vidim, da se s svojo sestrico rada imata in da se medsebojno podpirata pri samoizobrazbi. Lepo je to od vaju. Upam, da se iz vaju razvije zavedna in deloljubna jugoslovanska dvojica, ki bo v čast in korist naši lepi domovini. Pozdravljam oba presrečno! Zdravo! Le oglasi se zopet!

*

Ljubi gospod Doropoljski!

Tudi meni veleva srce, da bi stopil v krog Vaših koticarjev. Oglašam se danes prvič: nekaj mi ni dalo miru, da Vam ne napišem nekoliko vrstic. Hodim v rudarsko nadaljevalno šolo in obiskujem že drugi

tečaj. Imam pač veselje do rudarstva in se hočem posvetiti poklicu po očetu. Pozneje mislim iti v rudarsko šolo v Celje in postati paznik.

Zanimam se jako za literaturo. Posebno rad študiram znanstvene knjige. Kadar imam čas, napišem tudi kakšno pesemco; epika mi je posebno pri srcu.

V dokaz Vam pošiljam samo „Slovo ljudski šoli“. Če Vam ugaja, tih pošljem drugič še kaj več.

Slovo ljudski šoli.

Oj, zbogom. šola, dragi dom,
za vselej te zapustil bom;
z ubogim srcem in potr
zapusčam tebe, dragi vrt!
Nailjubša meni bila si,
preljuba, zvesta znanka ti.
Učila si me dolgo let,
ko bil sem še detinski cvet.
In zdaj ostavljam te solzeč,
po tebi, šola, kopneč.
Ti bila si kot druga mati;
in meni revežu ostati
brez tebe bilo bi hudo,
saj ljubim, šola, te srčno.
Sprejela si nevednega,
vrnila sebe vrednega.
Oj, koliko sem ti dolžan,
oj, kdaj dospel plačilni dan,
da tebe, šola, počastim,
da za usluge kaj storim!
Zato hvaležen bom vse dni,
oj, šola, tebi — hvala ti!

Pozdravlja Vas

Karel Salesin.

učenec rudarske nadalj. šole v Trbovljah.

Odgovor:

Ljubi Karel!

Tvojega pisma in Tvoje pesemce sem od vsega srca vesel! Takih zavednih, ukaželjnih mladeničev nam je treba! Kdor se s pogumom, vztrajnostjo in učenjem pripravlja za bodoče življenje, njemu se ni bati bodočnosti. Delavne roke in navdušeno srce naj izpričujeta, kako resnično in nesebično ljubimo svojo milo domovino. V vsakem poklicu in v vsakem stanu lahko in uspešno koristimo svoji domovini, ako se resno pripravimo za svoj poklic, ako se izobrazimo telesno in npravstveno in spoštujemo vsako pošteno delo! Delo ni sramota, sramota je lenoba! Z radostjo Te pozdravljam v svojem krogu in Te postavljam za zgled vsem slovenskim mladeničem! Srčno pozdravljen! Pa — oglasi se zopet!